

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Insertiuni:

1 pag. 48 cor.; 1/2 pag. 24 cor.; 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să tac reduceri de taxă

insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Dr. Augustin Bunea

Blajul, și cu el toți Românii, au zile de mare jale: Fruntașul între aleșii bisericii gr.-cat. române, bărbatul de știință, istoricul recunoscut, și Românul cu suflet mare, Dr. Augustin Bunea, canonic metropolitan în Blaj, membru ales al Aca. de mi e i R o m â n e din București, — a răposat Marți în 30 Nov. n. după amiază, pe neașteptate, lovit de un potopitor atac de apoplexie, care i-a zdrobit inima mare, inima care tocmai să zbuciuma de lupta grea ce are de a duce biserica sa întru apărarea drepturilor sale în aceste zile vijelioase!

În Dr. Augustin Bunea neamul românesc din această patrie perde pe unul din cei mai luminați și neînduplecați fii ai săi. Perde pe bărbatul rar, pe care nu l'a putut îndoi nimic în tăria părerilor sale drepte, care nu s'a uitat că e în lujbă bisericească la loc destul de văzut, înalt, ci când glasul neamului a chemat pe fiii săi cei mai buni la stat, la lucrare, la războiu, — el a alergat îndată, neînfricat, peste tot locul, și și-a arătat părerea, și-a spus cuvântul, totdeauna la înălțimea bărbăției, primind ori-ce răspundere și înfructind ori-ce primejdii! Îl vedem pe Dr. A. Bunea membru în vechiul Comitet național suplent, pe când comitetul în frunte cu Dr. Ratiu era închis pentru Memorand; îl vedem la toate conferențele naționale luând parte lucrătoare și îmbărbătătoare; îl vedem în adunările publice ale poporului când să dau luptele mari ale bisericilor contra legilor vrăjmașe plănuite contra bisericilor și școlărilor române; îl vedem în marea adunare dela Blaj pentru votul universal, — și mai pe urmă îl auzim vorbind, în vară, la Alba-Iulia, la adunarea de teatru, plin de nădejde în viitorul acestui neam, nevrind să aibă macar teamă de potopenia viforoasă cu care ne amenință politica zilei! Peste toate el crede că neamul va trece biruitor! Îl vor râni, îl vor face să cadă pe drum sîngerindu-și coatele și getunchii, dar va trece peste toatel

Fiindcă adunarea pentru sărbătoarea casei „Tribunei” la Arad, avea să fie o adunare națională foarte însemnată prin rostul ei deosebit, Dr. Bunea a telegrafat că numai opăcit de lucrările sinodului bisericii sale, cari chiar durau încă la Blaj, nu poate veni și la Arad, de unde altfel n'ar fi lipsit. Inima lui mare peste tot locul îl chema și îl ducea. Și iată moartea însăși îl găsește în mijlocul unor mari și grele și gingașe lucrări bisericești naționale!

Bărbat cu suflet mare românesc perde neamul prin moartea neașteptată alui Dr. Bunea din Blaj! Și bărbat însemnat perde biserica greco-catolică română, pentru care el era o fală, ca preot, ca istoric, ca profesor și canonic.

Dzeu să-l așeze cu aleșii săi și să nu uite pe bietul nostru neam, ci să-i trimită cît mai mulți fii vrednici ca acela pe care l'a chemat dintre noi chiar în aceste zile cînd mai multă lipsă avem de astfel de minți luminate și inimi hotărîte!

Carmen laboris.

— Cîntecul lucrătorilor! —

Poezie citită la banchetul dela sfințirea casei „Tribunei” în Arad.

Veniți în horă de frăție,
Voi ai cîmpilor străjeri,
Ce ocrotiți de vecinicie
A muncii rodnice dureri.
Veniți, plugari, veniți oștenii
Celui mai vechiu și sfînt războiu,
Tovarăși buni ai Cosânzenii,
Veniți cu noi!

In goana vieții 'nviforată,
Strigați: Plugarii 'n veci nu pier,
Căci lor pămîntul sfînt, li-e tată
Și frate soarele din cer!

In casele cu grinzi bătrîne
Voi rostul lumii așezați,
Sus dătătorilor de pâne,
In patimi și credințe frați.
Voi platnici de sudori și sînge,
Voi cei bogăți și totuși goi,
Veniți sa ne 'nvățați a plînge,
Veniți cu noi!

Veniți, stăruitoare gloată,
Strigați s'auză mici și mari:
E răzîmată lumea toată
Pe palme aspre de plugari!

Năpraznic vifor de dreptate
Vă doare 'n sufletu 'noptat
Și spală lumea de păcate
Cînd rele mâni l'au așteptat!
De grele vremi de mai 'nainte
De-al răsplatirii greu șuvoi,
Veniți aducători aminte,
Veniți cu noi!

Strigați să știe largul zării,
S'auză toți cîți trag în jug:
Că focul roș al răzbunderii,
Topește flercele de plug!

Oct. Goga.

Gazetăria română

trecută peste rolul de Cenușotcă; recunoașterea însemnătății ei prin graiuri de bărbați chemați și drept judecători.

La Arad au avut loc Sâmbătă și Duminică trecută sfințirea Casei noue a ziarului „Tribuna” și predarea ei folosinței, în mijlocul unor sărbări, cari au o însemnătate mult mai mare decît o simplă sfințire de casă. Au fost sărbări cari au zmulș celor în drept a judeca, mărturisirea, că gazetăria noastră, socotită, — pe nedrept — de multă lume, ca un fel de Cenușotcă prin curtea și casa neamului nostru, — s'a ridicat, prin propria ei vrednicie, peste acest rol, a lăpădat haina de cenușotcă, și azi lumea începe să privească în ea, ca în pilduitoarea povește, pe fata de crai care este o fală a Curții, prin frumseța ei, prin graiul ei cuminte, peste care nu mai au drept a trece ușor toți chemații și nechemații Curții.

Frumoasa casă a »Tribunei« a fost sfințită Sâmbătă, în 17 Nov. și după sfințire și stropirea localurilor, — s'au rostit acolo următoarele mult grăitoare și temeinice cuvîntări. C. Sa R. Ciorogariu, care a săvîrșit sfințirea, a cuvîntat:

Die Oncu, Dlor Redactori!

Creștinul bun își începe lucrarea sa cu rugăciune. Acest simț comun al creștinătății îl cuprinde Sf. Ambrosie în îndrumarea: „Roagă-te lui Dumnezeu și lucrează”.

Insuflați de aceste simțăminte, am înălțat rugăciuni către Tatăl ceresc, ca să binecuvînteze casa aceasta și lucrul ce să va săvîrși întrînsa, ca acel lucru să fie: „lupta cea bună a credinței” cum o numește dzeescul apostol Pavel.

Dvoastră (scriitorii dela gazete) sunteți chemați a face apostolia luminării, muncă grea, în care marea vieții aruncă valuri năpraznice peste mica corabie ce o ocrotiți! Neînfrînți veți rămînea însă numai atunci, cînd cîrma Dvoastră va fi adevărul, și farul: nădejdea în Cel-ce „mîntuire a trimis poporului său”, — iar graiul nădejzii este rugăciunea.

Aceasta rugăciune am pus-o astăzi temelie vieții sufletești din casă aceasta, ca pe ea să se zidească munca Dvoastră. Precum Mîntuitorul Christos a zis sfinților apostoli, că de Ierusalim să nu se îndepărteze, așa zic și eu, Dvoastră să nu vă depărtați de această temelie, ca: idealul muncii cinștite pentru binele obșteșc să rămîna duh stăpînitor în casa aceasta și să vă insuflă la pacnica plinire a chemării Dvoastre luminătoare, spre mărirea lui Dzeu și înflorirea neamului românesc. Amin.

A luat apoi cuvîntul dl deputat Dr. Nicolau Oncu, directorul băncii »Victoria« și fruntașul între fondatorii »Tribunei« și a casei ei de acum. Dsa a grăit următoarele cuvînte luminate și calde:

Domnilor și Doamnelor!

Prea cuvioase părinte!

Sunt adînc mișcat de cuvintele, ce am auzit, și mai vîrtos mă simt mișcat de toată sărbarea noastră de astăzi.

Aduc mai nainte de toate prinosul meu de mulțumire Părintelui ceresc, care s'a îndurat a ne îngădui, să ajungem ziua aceasta de bucurie în istoria luptelor noastre politice și culturale, și mai ales în mersul neamului românesc de pe aceste plaiuri. Aduc de asemenea mulțumitele mele Prea Cuvioșiei-Voastre pentru că ați binevoit a primi sarcina de a da binecuvîntarea acestei case.

Am ținut cu toții, ca prin sfințirea aceasta, să ne împlinim nu o datorie creștinească numai, dar am dorit, ca această casă să primească și consfințirea bisericii și a legii noastre românești, pentru

a cărei apărare ea este făcută!

Mulțumesc tuturor trimișilor politicei românești, iubiților soți deputați, mulțumesc trimișilor foilor noastre, ai surorilor acestui ziar național, mulțumesc scumpilor noștri frați din Regat, fraților noștri Slovaci și în urmă mulțumesc din inima mea tuturor cari au venit aici să urmeze glasul nostru de chemare.

Precum dese prilejuri de durere ne întrunesc, așa ați ținut să dați o dovadă de dragoste, însoțindu-vă și la bucuria noastră, pe care astfel ați îndoit-o. Dar prin ființa de față a dvoastră, ați voit să dovediți, că sărbarea aceasta nu e numai a Aradului și numai a »Tribunei«, ci a tuturor Românilor, că ea are înfățișarea unei sărbări românești de obște.

✗ Intr'adevăr, ziarul acesta e departe de a înfățișa și apăra numai trebuințele locale ale acestor părți. Gîndul nostru al întemeietorilor, a fost, de a crea aici la marginile limbii românești, o strajă neadormită, o cetate tare și neînvingătoare, să ridicăm un steag mare și curat, privind cu hotărîre, îndrăzneală și fără teamă, spre cîmpia, ce să deschide în fața lui, tabăra contrară atît de aproape de noi, să înălțăm un steag, cuprinzînd și închipuind toate nădăjduirile, toate gîndurile și dorințele adînci, mari și legiuite ale unui popor întreg!

În clipa aceasta, care mi se pare nesfîrșit de frumoasă și măreață, simt cum în gîndul meu să adună, pare-că printr'o putere profetică, toate durerile și suferințele, tot amarul și chinurile, toată soarta nenorocită, de aproape două mii de ani, a poporului nostru, și inima îmi este străbătută, pare-că de buna știință, de tainicile dorinți și nădejdi ale tuturor înaintașilor noștri, și un glas îmi spune, că după atîtea neajunsuri, *poporul acesta trebuie să aibe odată un viitor mai bun, mai senin și mai luminos!*

Dacă timp de o mie și optsute de ani, lanțul urmării neamului românesc e neîntrerupt pe aceste plaiuri, dacă nici cele mai cumplite furtuni cu năpraznica lor răvăsare războinică, nu au putut să-l ștergă și să-l spele de aici, acum, în veacul luptelor cu armele pașnice dar dar nebiruite ale gîndirii, ale

cuvîntului și scrisului, *neamul nostru nu va putea fi desființat de pe fața acestui pămînt, care două mii de ani aproape a fost neîntrerupt românesc și va trebui să rămîie românesc!*

O astfel de armă a gîndirii, a cuvîntului și a scrisului, am creiat noi aici (foaia »Tribuna«) cu prețul celor mai mari și grele trude, jertfe și încordări! Într'însa am adunat la un loc și am pus noi toată lamura gîndirii, a dorințelor și a puterilor noastre, nu pentru noi, cari suntem un vâl ce să ridică și să coboară, ci pentru poporul românesc întreg, care nu-i trecător, ca noi, ci va trebui să dăinuiască în veci-vecilor pe aceste locuri! ✗

În numele meu și al celorlalți întemeietori ai acestui ziar, predau acest palat chemării sale: presei (gazetăriei), culturii și dragului meu neam românesc, pentru al cărui viitor măreț, frumos și mai bun decît cel de astăzi, el este ridicat și menit pe vecie!

Încă odată, mulțumindu-vă tuturor, dragilor mei frați și surori, pentru nemărginita cinste și bucurie, ce ne-ați făcut prin înfățișarea voastră la această sărbare a gazetăriei românești, din tot sufletul meu zic:

Să trăiți!

Să trăiască foile românești!

— Prim-redactorul »Tribunei«, dl Bocu mulțumește în numele soților sei, celor ce li-au făcut acest bine, în frunte cu dl Dr. Oncu căruia în întîia linie îi aduce prinosul mulțumirii și recunoștinței muncitorilor cu condeiul dela acel ziar.

— Vorbește trimisul sindicatului (însoțirii) gazetarilor români din București, aducînd salutul fraților de acolo.

— A urmat *banchet* la hotelul »Crucea albă«. De față lume, multă și aleasă. Aceeași lume venită chiar și din mari depărtări, care a luat parte și la sfîntire, — printre care trimișii tuturor foilor naționale dela noi. Aici un șir lung de vorbiri au înălțat inimile. Au vorbit:

— Dl Dr. Oncu pentru M. Sa Domnitorul.

— Dl Vas. Goldiș, despre însemnătatea presei (foilor) în lupta culturală-națională. Vorbirea asta vom aduce-o în numărul viitor.

— Dl Lucian Bolcaș, red. la »Lupta« răspunde în numele

gazetarilor la frumoasele cuvinte ale dlui Goldiș.

— Oct. Goga salută sărbarea Tribunei și a presei române peste tot, în numele »Asociațiunii«, care vede în foi soațe de muncă întru răspîndirea culturii.

— Dl Dr. Lucaciu salută ținerea laolaltă, a fraților ce să arată aici, și pe dl Dr. Oncu, care a dat prin ce a săvîrșit aici, pildă de virtute națională!

— Dl Dr. St. C. Pop a salutat pe oaspeții veniți de departe: pe frații din Tară și pe trimisul Slovacilor dl deputat Milan Hodza.

— Milan Hodza răspunde (nemțește) că venind la sărbarea Românilor să simte că între ei săi, ca la frați, așa de mult ne-a unit pe Români și Slovaci suferințele cele de același fel și năzuințele spre același ținte de libertate națională! E într'una aplaudat.

— Primarul Craiovei, deputatul Ciocazan salută în numele fraților din România.

— C. Mille închină pentru foile de aici cari mult pățimesc.

— Dr. V. Bontescu vorbește pentru *popor*, pe care răzîmăm toți, — și cetește admirabilă poezie a lui Goga scrisă în acest scop, pe care o publicăm pe fața întîie a foii. Poetul e viu aclamat!

— Dl Dr. Dionisie Stoica vorbește pentru femeea română care și ea ia parte la luptele noastre, cu cuvîntul și cu scrisul!

— Dl Sever Bocu închină pentru deputați, cari și acestei sărbări îi dau strălucire prin venirea lor.

— Dr. I. Maniu pentru bravii români aradani cari duc o luptă națională vrednică!

— S'au cetit cele peste 100 de telegrame de felicitare venite. S'au dat telegrame de bucurie foilor mari din România, Franca, Italia, Anglia, ca salut dela sărbarea foilor române întrunite la Arad.

— Sara *Concert* plin de înaltă artă, — apoi joc voios până pe la oara 3 din noapte.

— Adoua zi, Duminecă, ziaristii au mers de au încununat mormîntul fratelui gazetar Augustini, mort în Arad, și a altor ziaristi români din cimiterul de acolo.

— S'a ținut și o consfătuire a gazetarilor, pentru a pune temelie unei însoțiri a lor, care să le asigure împreună lucrarea și viitorul.

Au fost zile mărețe, cari au scos la iveală însemnătatea foilor

pentru buna dezvoltare a neamului, — și lume aleasă a recunoscut-o aceasta prin aceste sărbări, și a arătat că știe pune prețul convenit pe ziaristică la noi, — macar de acum încolo!

Sinodul dela Blaj.

Mult așteptatul Sinod arhidiecezan gr.-catolic s'a deschis la Blaj, Marți în 23 Novembre n. Deja de Luni sosise aproape toți membrii sinodali, cari s'au întrunit la reședința metropolitană, unde o comisie de 3 membri, al cărei președinte a fost vicarul general Il. Sa dl I. M. Moldovanu, a luat înainte verificările noilor delegați veniți la Sinod.

Marți dimineața s'a celebrat Sf. Liturgie cu »Impărate ceresc« în Catedrală, pontificînd Ex. Sa Metropolitanul.

La orele 9, membri sinodului s'au adunat la reședința metropolitană, unde Metropolitanul Dr. Victor Mihályi de Apșa invitat prin o comisiune de 3, a deschis Sf. Sinod, prin o prea frumoasă vorbire, în care au înșirat toate legile ce s'au adus din partea guvernelor, privitor la bisericile românești. A făcut istoricul greutăților ce au întâmpinat bisericile românești, de pe vremea cînd Ardealul era de sine stătător, și până în ziua de astăzi. Apoi a împărtășit membrilor sinodali însemnătatea ședințelor ce au să urmeze, și le-a legat de inimă aducerea unor hotărîri în folosul bisericilor și a școalelor noastre »atît de mult primejduite!«

După vorbirea Ex. Sale, acoperită de aplauze, comisia verificătoare a propus verificările. S'au înaintat apoi rapoartele despre starea și trebile bisericii. S'au ales 4 comisiuni de câte 7 membri, cărora s'au încredințat să cerceteze cele aduse nainte în rapoarte.

S'au trimis apoi 2 telegrame de supunere: una Maestății Sale Domnitorului și alta Prea Sfîntiei Sale Papa Pius X.

Ședința întîie s'a ridicat la oarele 11½ a. m., iar la 1 oră toți sinodaliștii s'au întrunit la prînzul dela reședința metropolitană.

După amiazi la oarele 4 s'au urmat ședința: s'a dezbătut chestia cursului teologic de 2 ani și a lărgirii seminarului teologic, cum și a examenului prosinodal. S'a primit că în cursul anului 1910 să se mai adauge o aripă cu etagiu la seminarul teologic, iar zidurile vechi să vor renova în întregime. Întrebarea cu cursul teologic de 2 ani, nu s'a sfîrșit în ziua întîi, ci s'a urmat în ziua a 2 a (24 Nov.). Au luat cuvîntul protopopii Dr. Dăian din Cluj și Togan din Sibiu, și prof. de teologie Dr. V. Suci. Cei dintîi doi au fost pentru cursul teologic de 2 ani și mai departe, iar cest din urmă pentru ștergerea lui. De părerea asta a fost și Excelența Sa. Urmarea a fost că sinodul a primit propunerea și dorința Ex. Sale Metropolitanului, de a să oprî cursul teologic de 2 ani, cu adausul: *că tinerii, cari sfîrșesc 8 clase gimnaziale și au examenul de pe această clasă, dar la examenul de maturitate au picat, — să fie primiți, pe specole*

Cui să dau stipendiile?

Iată o întrebare, asupra căreia e bine să stăruiască cu tot dinadinsul publicul nostru, căci ajutoarele lăsate de fericiții fondatori, prea de multe-ori să dau tinerilor ne-vrednici. Și întors: tineri vrednici prea de multe-ori sunt lăsați fără nici un ajutor, când ar avea trebuința cea mai mare de el! Aproape cu toții știm cazuri de un fel sau de altul.

Votări greșite de stipendii să întâmplă nu numai la Fundațiunea Gojdu, ci și la fundațiunile din Blaj. Ba aici mai mult decât oriunde. Gurile rele spun, că tinerii aievea săraci, să resping totdeauna cu cererile lor, de ar fi cit de vrednici, sub cuvânt „că bieții săraci sunt deprinși cu sărăcia. Deci stipendiile să se dea la cei bogați, cari de bună samă s'ar prăpădi, dacă ar ajunge cumva în lipsă de bani“.

Curat povestea țiganului, care și-a deprins mîrtoaga cu foamea, până s'a pomenit că-i rămase lată.

Fi-va înțelepciunea asta adevărată ori numai gurile rele au scor-nit-o: fapt e, că prea adese-ori tineri harnici și săraci au fost respinși, iar în locul lor au fost ajuto-rați tineri avuți, cari puteau fi susținuți cum să cade de acasă. Eu însumi știu un caz, cînd un student sărac a fost silit să-și întrerupă studiile din lipsă de ori-ce ajutor. Cerînd un stipendiu potrivit dela Blaj, a fost respins. În schimb, același sti-pendiu s'a votat unui tînăr din familie avută, care avea de acasă cu ce să trăiască, iar cu sti-pendiul își petrecea vara la — *Karlsbad!*

Să zicem încă, că a greși e lu-cru omenesc. Greșesc deci și dom-nii cu votările. Dar cînd greșelile să fac prea des, e bine să le atragă cineva luarea aminte. Acel „ci-neva“ nu poate fi decît publicul nostru românesc.

Pe cit știu, revista „Orizon-tul“ din Cluj ceruse pentru întîi-oră, la noi, ca să se publice în tot anul numele studenților ajuto-rați cu stipendii (cum face întru citva „Aso-ciațiunea“ din Sibiu). Să se mai publice că de ce s'a dat fiecăruia stipendiu și cine a stăruit pentru el?

Iată o părere foarte la loc, un sfat foarte cumințe, pe care urmîndu-l, cei chemați ar fi mai cu băgare de seamă la votări, iar publicul ar avea un mijloc de control.

Și controlul acesta e neapărat de trebuință, pentru a scădea vo-tările greșite, mai ales în zilele noastre amărite, cînd toate așeză-mintele noastre culturale nu mai știu încotro să apuce după milă!

Nu e prea mare greșala de a vota stipendii cutăruia și cută-ruia, ca să-și joace mendrele cu teatraliste unguroaice prin Cluj sau să bată halaripul pe la Karlsbad? Nu ar fi mai bine să li-să impună celor ajuto-rați, ca îndată ce vor ajunge la slujbe cu venit, să ajute și ei biserica și așezămintele noas-tre culturale măcar cu atîta sumă, cită li-s'a dat ca stipendiu?

Răspunsul nu poate fi decit: *da.*
Un „reieptat“ de 5-ori.

NB. S'ar putea publica și o listă a celor stipendiați pînă acuma, pentru a să ști care și cum e de recunoscător față de biserică și neam.

Din Bistrița.

Conferența Despărțământului Bistrița a „Asociațiunii“. — Intîia Româneă — arhiteet!

Onorată Redacțiune!

Duminecă la 28 Novembre n. a. c. s'a ținut intîia conferință publică din partea Despărțământului Bistrița a Asociațiunii. Conferința s'a ținut în Casa romana din Bistrița la care a luat parte tot ce are Bis-trița mai de frunte. A vorbit dl Dr. Tripo-n, directorul Despărțămîntului. Ne-a vorbit despre feri-cire, foarte frumos și ne-a descris ce este mindria, desertăciunea, lăcomia pentru sine, modestia, u-milînța și morala. A fost foarte viu aplaudat.

— Domnișoara Elena Preda arhitectă în Bistrița care în de-curgerea anului acesta a edificat biserica din Archiudi, biserica din Prislop și Posmus și școala cu etagiu din Singeorzul-să-săsc, și sub firma căreia lucrează o mul-time de întreprinzători români din Bistrița. — În decursul lunei Novembre a făcut cel din urmă examen din arhitectură și este intîia femeie arhitect în ținutul nostru!

Pasnic.

Frumoasă sərbare la Orăștie.

Convenirea socială îm-preunată cu concert și dans aran-geată în favorul Atelierului de țese-torie din Orăștie, ținută a Simbăta trecută în sala mare a hotelului „Transilvania“, a fost o mă-reată manifestare a societății românești din Orăștie. Să vede că scopul nobil de a ajuta Atelierul de țesetorie, atît de însemnat pen-tru arta și industria noastră na-țională, a avut darul minunat de a mișca întreagă societatea românească, fără deosebire, atunci cînd acuși era teamă că nu mai e în stare să se avinte la o lucrare împreună, că nu să va mai putea zmulge din amorțeala ce părea a o fi cuprins. S'a dovedit însă contrarul. La rugarea dnei Vict. Erdélyi, di-rectoara atelierului, deodată s'a pus totul în mișcare. Reuniunea de cîntări de sub conducerea dlui I. Branga, care pauzase mai multă vreme, și-a relnceput probele cu o

voinică ceată de cîntărețe și cîntăreți. Iar la pornirea dnei Veturia Lăpădatu s'au început atît la intelectuali cit și la meseriași probele de „Romana“, originală. Doamnele din Orăștie și Atelierul au dat pentru împodobirea salei tot felul de covoare și de țese-turi naționale și, multumită însuflețirii și muncii desvoltate precum și a gustului bun ce au dovedit dna Veturia Lăpădatu și dșoara Tiberia Barcian, cari au îngrijit de decorarea salei, sala a fost de o strălucire cum nu cred că s'a mai pomenit în Orăștie. Scena (bina) întreagă era îmbrăcată în scumpe și strălucite covoare ro-mânești, iar sala jur împrejur împodobită cu covoare, țeseturi și broderii.

În colțul din dreapta dela scenă era Expoziția de obiecte ale Atelierului, cari aproape toate s'au și vindut; iar la stînga în colț era arangeată to m-bola din obiecte mărunte de galanterie și din obiecte de preț ale atelierului de țesetorie.

Pe la 8 ore seara un public număros românesc a umplut marea sală. Dintre străini, cari încă au fost invitați, am zărit numai persoanele oficioase: primarul, căpita-nul poliției, primpretorele, silvicul-torul și vre-o citiva ofițeri.

Convenirea s'a deschis cu o fru-moasă și instructivă Conferență despre *portul național*, cetită de dna Victoria Dr. Erdélyi. Nu dăm și aci amănunte din prea in-teresanta conferență, deoarece ce-țitorii vor avea privilegiu s'o cetească în întregime în foaia noastră, în un număr viitor.

A urmat corul mixt cu piesa renumită a lui Vidu „Răsunetul Ardealului“. Dintre toate pie-sele cîntate de cor, aceasta și mărșul „Trompetele răsună“ de Muzicescu, au reușit mai bine. La cealalte două: „Măestri și plugari“ de Kirchner și la „Hora“ lui Dimă, s'a observat mai multe scăderi, peste cari trecînd cu bunăvoință, recunoaștem cu drag vrednicia co-rului și marile străduințe ale diri-gentului dl I. Branga. A fost mult și viu aplaudat.

La concert și-a dat concursul și dna Berta Stahlberger Stockert, o cîntăreață cunoscută și bineapreciată de publicul orăș-tian. Germană din Austria, acum mireasa unui căpitan român, a fost așa gentilă să-și dovedească alipi-rea față de neamul nostru, cîntînd pe lingă „Musica proibita“ în ita-lieneste și „Codrule“ de A. Eliade în românește. Cîntarea aceasta a stîrnit un adevărat entusiasm, arătat într-o furtună de aplausel Rechemată de mai multe ori și dă-ruită și cu un frumos buchet de flori, a mai repetat duioasa cîntare românească. Dna B. Stahlberger-Stockert are o voce de un plăcut timbru dulce, o școală bună și cînta cu sentiment, ceea-ce la Ger-mane e mai rar. Ne-a surprins că exprimă foarte corect limba românească în cîntare. Acompaniamen-tul la pianul pus la dispoziție de „Reun. meseriașilor“, l'a susținut cu rutină-i cunoscută dna Victoria Dr. Erdelyi.

Punctul cel mai însemnat al programului a fost însă, după pă-rerea celor mai mulți, declamarea poeziei lui G. Coșbuc „Regina Os-trogoților“ de dna Veturia I. La-pădatu.

Deja apariția figurii dsale in-teresante și simpatice, și pășirea-sigură, încoardă luarea aminte asu-pra declamatoarei. Declamarea curge și să desvoaltă, ajutată de o voce limpede răsunătoare și, unde tre-bue, puternică, și de o limbă ro-mânească fermecătoare, să o tot asculti. Nuanțarea de supunere, măhnire, revoltă și dispreț, au fost ireproșabil redade. Aplausele și buchetul ce l'a primit nu poate-nici pe departe răsplăti o astfel de declamare măiastră, care dovedește talentul de a resimți și a-și ex-prima sentimentul care i-a inspi-rat autorului opera sa. Noi dorim și o rugăm pe dna Lapădatu, să ne dea cit mai mult privilegiu să putem asculta și admira produsele lite-raților nostri de seamă, predate cu atîta artă.

În pauza ce a urmat, s'au îm-părțit obiectele dela tombolă, apoi s'a început dansul. Toate jocurile naționale n'au lipsit dela această petrecere de o animație rară.

Aflăm că și venitul material este foarte mulțumitor, incasîndu-să a-proape 700 coroane, — din cari rămîne un frumos venit pentru Atelier.

Din păcatele orașelor mari.

În legătură cu cele spuse de noi în Nrul trecut despre crimele și mi-șeliile din lumea mare dăm cetito-rilor nostri o nouă întîmplare pă-cătoasă, petrecută zilele aceste în capitala Austriei în Viena, ca o nouă dovadă despre sălbătăcia unor suflete omenești, hulitoare de Dzeu și primejdiioase omeneimei, *pe cari* înzadar le vei spoi de mii de ori cu toate spoitoarele „culturii“, dacă credință în Dzeu nu au, ni-mica nu sunt, ci mai rele sunt ele ca fiarele sălbatice.

Abia a fost de-o vreme încoaci mișelie omenească, care să fi stîr-nit atîta holcă în jurul său ca și, acum de curînd, planul mișeliesc al unui făptuitor necunoscut încă, dar de a cărui urmă poliția din Viena crede că a dat, care a vrut să otrăvească o ceată întreagă de ofițeri ce-i stăteau înaintării sale în cale.

Intr'o bună dimineată să pome-nesc mai mulți ofițeri din Viena și din stațiunile militare din Bavaria și Galiția, dar tot oficieri de aceia cari numai acum de curînd, făcînd ei școala militară mai înaltă, fuse-seră înaintați dela rangul de loco-tenenți (obărlainanți) la rang de căpitan, în așa numitul „statul major“, (statul major îl formează oficerii din jurul comandantului de corp), — să pomenesc că le vine prin postă la fiecare cite un pa-chetel mic în care să găsea o cu-tie în mărimea cutiei de lemușe, cu niște pilule în ea (pravuri de leac învaluite în oștie), lingă cutie fiind alăturată următoarea scrisoare:

„Charles Francis, Viena. Cu încredere! Stim. Dlel Pravurile ală-turate, cari sunt vizitate și găsite de foarte bune de cei mai renumiți doftori, nu numai că nu strică să-

nătății, dar sunt cele mai dătătoare de putere bărbaților slăbiți. Incredințează-te în persoană despre aceasta, și asta ne va fi reclama noastră cea mai bună! Indrumare la folosirea lor: Cutia trebuie cu multă băgare de seamă deschisă. Hirtia trebuie ruptă de pe ea. Pilelele (pravurile) să le iei cu oștie. Două să iei de-odată și le înghiți după oaltă bind după ele un păhar de apă rece. *Efectul e uimitor!* Așteptind comăndele Dvoastră rămân cu stimă: Charles Francis, apotecar.

Așa spunea scrisoarea. Iar pilelele erau otrava cea mai tare! Cu totul 29 de oficeri au căpătat, dintre cari 10 erau în Viena. În fiecare pilulă era câte un gram de ciankali (otravă), până când din otrava aceasta e destul să iee un om și numai un centigram, ca îndată să cadă mort la pământ.

Dintre oficerii cari au primit otrava pe postă, abia unul dintre cei din Viena, căpitanul Mader Richard s'a pus să probeze pilelele... Căpitanul după luarea pilelelor, în cinci minute a fost mort! În zadar a alergat servitorul lui după ajutor medical, pe când au sosit doftorii, Mader era rece!

În urma cercetărilor amănunțite au eșit până acum următoarele lucruri la iveală:

Otrăvitorul oficerilor nu ar fi altul decît iarăși un oficer, unul care la înaintările în rang întâmplat acum de curînd, din cine știe ce pricină, na fost și el înaintat de căpitan de odată cu soții săi, cu care împreună gătase școala de războiu din Viena. De ciuda că dintre toți el singur a rămas și pe mai departe numai locotenent și crezînd că prin otrăvirea soților săi căpitani, va reuși să fie, după moartea acestora, înaintat și el, s'a hotărît a le trimite otrava în chip de pilule!

O săptămînă de-arîndul poliția și detectivii cei mai renumiți mână în mână cu miliția a cercetat lucrul cu cea mai mare istețime, căutînd pe adevăratul ucigaș al căpitanului Mader și fabricantul de otrăvă pe seamă alor încă 29 de suflete nevinovate. Și oare să-l fi găsit ei în persoana locotenentului Aaolf Hofrichter din reg. 14 de infanterie cu garnizoana în Linz, după cum spun știrile cele mai proaspete? Să întreabă azi toată lumea.

Bine-ar fi să-l fi găsit pe ucigașul cel adevărat, dar fiind-că locotenentul Hofrichter tîgăduiește mortîș și lucrul fiind altfel foarte greu de dovedit, mulți au teamă să nu sufere pe nedrept.

Duminecă a plecat la Linz o comisiune alcătuită din civili și oficeri pentru a lua la întrebări de nou pe Hofrichter. Cu toate că tîgăduia aspru învinuirea ce i-să aducea, Hofrichter a fost arestat.

Comisia a făcut cercetări pe la librăriile și farmaciile din Linz, a căutat și scormonit locuința locotenentului. Din cercetările făcute s'a dovedit, că Hofrichter după-ce a petrecut un concediu în Bohemia, a plecat în noaptea de 13—14 Nov. la Viena, unde ar fi pus la posta din gara de vest cutiile cu pilulele otrăvitoare.

Cînd i-au căutat prin locuință, într'o ladă așezată la un loc mai dosnic sau găsit mai multe capsule cu „ciankali“ precum și cîteva cutii la fel cu cele trimise ofițerilor din statul major. El spunea că a folosit otrava asta contra cloțanilor dela casă.

Ce privește ascultarea lui Hofrichter, comisiunea a rămas uimită de înfașurarea rece, nepăsătoare și hotărîtă a oficerului. Pe fața lui nu s'a arăta nici o schimbare, nici o turburare, lua în ris pe cei din comisie și tîgăduia totul.

Bănuiala a căzut pe Hofrichter, pentru că dînsul trimisese unui prietin din Linz un dar într'o cutie la fel cu acelea trimise celorlalți ofițeri.

De oare-ce otrăvitorul e ofițer el de s'a dovedit că-i vinovat, va fi judecat după legile militare, în fața unui tribunal de războiu, compus din 8 ofițeri dela locotenent pînă la colonel.

Sfîrșitul iar va fi degradare și apoi moarte prin ștreang. Peste măsură trist e faptul, că nenorocitul ofițer, e om căsătorit, are nevastă ce i-a adus avere frumoasă, are și un copil și nevasta îi e iarăși în stare binecuvîntată. Și așa el, cînd a fost arestat sub o bănuială atît de fioroasă, a fost zmulș din sinul unei familii și primește nefericirea unei familii întregi!..

Sărbarea școlii noastre din loc în presara de Sftul Andrei.

— Aviz. —

Corpul învățătoresc dela școala română gr.-or. din loc, arangează cu elevii școlii o *Serată festivă*, Duminecă în 12 December n. în sala hotelului Transilvania din loc, pentru memoria Marelui-Andrei, cu următorul Program:

1. Deschidere.
 2. Imnul ocazional a lui Andrei, cor.
 3. Disertație despre Șaguna.
 4. „Seara de Crăciun“: cor de școlari.
 5. „Copilul și prunele“, declamare.
 6. „Venii frații“ (Hora) de D. G. Kiriak, cor de școlari
 7. „Despre sărbătorile băbești“, dialog de Mar. Drăgan,
 7. „Imnul unirei“, de Tim. Pocișor, cor de școlari.
 9. Tablou viu.
- Inceputul la 6 ore seara.
Eventualul venit curat este des-

tinat fondului de zidire al bisericei.

Prețul de intrare de persoană: locul I. foteluri dela 1—48 cîte 2 cor. loc II. scaune cîte 1 cor. loc de stat 50 fil. Galerie 40 fil, Loge cîte 5 cor.

Suprasolviri s'au primesc cu mulțămîtă, și s'au cuita publice.

Bilete s'au capătă înainte la dl I. Lăzăroiu, comerciant, și seara la cassă. Invitări speciale nu s'au trimit.

Orăștie, 29 Nov. 1909 n.

Direcțiunea.

Precum s'a știe, corpul nostru învățătoresc arangiază în fiecare an în presara Sfintului Andei această sărbare, dar totdeauna publicul s'a plîns de lipsa de loc la sărbare, fiind salele școlii noastre prea mici și neputînd cuprinde pe cîți doreau a veni.

Âstan corpul învățătoresc s'a hotărît a ținea sărbarea în sala dela „Transilvania“, ca atît de încăpătoare, și fiindcă âstan sărbările pentru Șaguna au fost pretutindenea ținute în chip mai măreț, — așa dorește și școala noastră să-și împlinească datorința față de marele bărbat în chip deosebit.

Nădăduim că onoratul public din loc, inteligenți, măsatri și țărani pe o formă, vor da ascultare chemării școlii noastre și vor lua parte în număr deplin.

NOUȚĂȚI

Cum a murit Dr. Bunea?
Vrednicul bărbat a cărui pierdere o prețuim în articolul din fruntea foii, — Marți în 30 Nov. dimineața a fost văzut încă de toată lumea, ducîndu-se cu pași grăbiți și gînditor spre reședința Metropolei gr.-cat. din Blaj, unde a luat parte la ședința conzistorială. Pe la orele 11 și 1/2 simțînd în pept o nădușală apăsătoare, a părăsit ședința și a plecat acasă, dar abia a sosit acasă și în cîteva clipe a fost mort! Inima lui s'a chinuia de greul lui pe care are s'o ducă biserica și neamul său, și cum în aceste zile această luptă e mai dîrză, mai cumplită, mai nemiluită, — iritarea cea mare i-a încordat prea mult inima nobilă și i-a zdrobit-o! Din mijlocul muncii grele chematu-l'a Dumnezeu dintre noi.

Alegerea de episcop la Caransebeș are loc mâine, Sîmbătă în 4 Decembrie n. (21 Nov. v.). În numărul viitor aducem raport.

Nenorocire în pădurea Romoșelului. Trei Ruteni dintre lucrătorii la lemn în pădurea Romoșelului (îngă Orăștie), dela întreprinderea Jidanului Kohn, au fost în noaptea spre 19 l. c. îngropați de vii sub baraca în care s'au culcaseră sara încă cu 7 soți de ai lor. S'a spus că fiind bîrăca la poalele unui deal, pămîntul muiat de zăpadă a fugit, dărîmînd astfel bîrăca care era făcută din birne și lemne groase. Lemnele grele căzînd pe cei-ce dormeau sub ele, pe trei din ei i-au

omorît, șase inși au fost greu răniți și abia unul, care a dormit mai la marginea căsului, a scăpat teafăr.

Alegere de primar în Tătărlăua. În 23 Nov. a avut loc în comuna Tătărlăua (com. Tirnavei mici) alegere de primar. Comuna e locuită de 800 Români și 300 Sași și Românii au avut aci primar pe harnicul Const. Coman, după care mult bine s'au poate arăta pentru comună, cît a condus'o el 12 ani. Alles fiind însă de cassar comunal, trebuia ales altul în locul lui. Au candidat 4 inși, 2 români și 2 sași. La întia votare n'a reușit nici unul, că s'au împărțit voturile. A două votare s'a dat între un Român și un Sas, cari intrunise mai multe voturi. Era prea firesc că toți Românii s'au țînă la oaltă cu țarie, pentru mîndria neamului lor. Au și ținut ei cei mulți, nu-i vorbă, și au și ieșit biruitori cu candidatul lor, scoțînd ales pe bunul Român George Gîrlonția, dorit de partidul Românilor bun în frunte cu dl preot Ioachim Langa! — Dar bucuria purtării frumoase a acestor români, a scîrbit'o purtarea alor 8 săcători: David Banea, Ion Banea l. Aft., Nic. Banea l. Aft., Aron Țerean, Vasile Țerean, Toader Boariu, Aron Boariu și Nic. Gligoraș, cari s'au ținut mai înțelepți ca toți frații lor și au ascultat de chemarea preotului s'asesc, nu de al lor cel românesc, și au votat cu candidatul Sas. Rușine pe capul nostru au adus acești rătăciți. Dar Dzeu nu le-a ajutat. Noi am biruit și fără ei. Doar că fapta lor a tulburat senina bucurie a zilei și a biruinței.

Adașuri și îndreptări. În articolul „*Povește și fapte bune*“ din numărul trecut al „*Libertății*“, s'au strecurat cîteva greșeli de tipar, din cari îndreptez pe cele mai, stricătoare de înțeles.

1° Darea de moștenire în Anglia s'au regulează astfel:

Moșteniri de averi pînă la 120 mii coroane (5000 funți sterlingi) sunt scutite de dare.

Moșteniri de averi mai mari sunt puse la dări de 4%—15% (nu 4% pînă în 5%, cum s'a tipărit). Adecă, dacă moștenește cineva o avere de 10.000 f. sterlingi (= 240.000 cor., după banii noștri), plătește o dare de 4%, adecă 4000 funți (= 9600 cor.). Dacă moștenește 100.000 f. sterlingi nu mai plătește o dare de 4%, ci de 8%, adecă 8000 funți șt. (= 192.000 cor.). Dacă moștenirea e de 1.000.000 f. șt. darea va fi de 15%, adecă 150.000 f. șt. (3 milioane 600.000 cor.).

— În Austria și la noi e vorba să se pună la dare lemnușele sau chibraturile, (nu lemnele, cum s'a tipărit greșit într'un loc). Dare pe chibraturile mai este și în alte țări (între cari e și România) și e introdusă sub forma unui monopol. Adecă statul are singur dreptul să

Insoțirea de credit, în Paloș.

Moară de arîndat.

»Insoțirea de credit în Paloș« (u. p. Kacza) arîndează pe timp de 3 ani, începînd cu 1 Ianuarie 1910, moara sa cu 2 petri, mînată de un motor de oleiu brut de 20 PH.

Licitația să va ținea în 19 Dec. st. n. 1909, cu prețul strigării de 2700 coroane anual.

(520) 1—2 **Direcțiunea**
Insoțirii de credit, în Paloș.

O casă stînd din 5 odăi, pivniță, șopru, grădină, etc., în strada

Bisericii unite, Nr. 31 din Orăștie, —

E DE VÎNDUT din mână liberă.

Pentru informațiuni să se adreseze la subscrisa:

Eva Dolca

(519) 1—3. în Orăștie, str. Apei 4.

Căsătorie.

O fată tineră și cultă, eco-noamă bună de casă, avînd și zestre de 3—4000 cor., ar dori cunoștința unui teolog gr.-ort. român, care ar voi să se fericească așezîndu-să în o parohie cu un venit curat de 1200 cor., lemne de foc după trebuință, și mai multe. Caută cunoștința pe această cale.

Doritorii a face cunoștința, să-și dea adresa la administrația acestei foi, care o va trimite anunțatorului. (510) 3—3

COST

în local sau de dus acasă, să capătă în ospătăria (509) 3—3
La STRUGURE, de lîngă judecătoria regească din loc.

Căsătorie.

Un văduv fără copii, locuitor la sat, în etate de 54—56 ani, are stare materială și socială bună, ocupație economie de cîmp, comerț și alte întreprinderi; cu un venit suficient pentru subsistență.

Caută cunoștința de a să căsători cu o femeie, onestă fără copii, în etate pînă la 40 ani, care să fie sănătoasă, eco-noamă bună și cu știința de carte.

Dacă oferenta dispune de avere, mai multă ori mai puțină, nu să refuză, însă o inimă sinceră și fidelă din contră să pretinde. (511) 3—3

Ofertele sub titlul „Ego“ să se adreseze la administrația foi ori de acolo să se ceară adresa.

Foarte mulți bani poți câștiga

dacă te ocupi cu vinderea de loz-uri concesionate legal, pe care să le plătească în rate. După timp de probă de o lună, poți ajunge la post stabil.

(476) Banca: 10 10
ALEXANDER FLISSIG
Budapesta, Erzsébet körút 2.

2 fete sau 2 băieți

ca învățăcei de croitorie de costume săliștenești, să primesc îndată în croitoria mea.

Dumitru Jurca

croitor de costume săliștenești,
Orăștie—Szászváros.

TUȘEȘTI? TE DOARE PEPTU?

Nu te temi că a-jungi ofticos? Grijeste-te! A-du-ți Si-rupul de teiu alui Örkény, care ali-nă tusa, lopește admirabil flegma, înceată a-sudările de noapte slăbitoare, îndreaptă apetitul, aduce odihnă nop-tea Copiilor slăbiți le face bine! Sticlă de probă 3 cor., sticlă mare 5 cor., 3 sticle mari franco, 15 cor. Comandă-l cu ramburs numai dela: Apoteca-Apostol din Budapesta, József-körút 64 depot 91.

6—24 (489) 2

Soiul de viță „Delavre“

alui **Nagy Gábor** e singurul a cărui cultivare nu cere știință și praxă. Ocul-tivă și cel-ce na mai vâzută vie. La fiecea tri-miteră să pune și o îndrumare, gratis. Să taie, sapă și leagă,

alt lucru nu cere! Nu cere stropire, altoire; floxera nu-i strică; mugur-ul ori vițele nu-i degeră! Rodește pe jugăr în mijlocu 35 hectolitru și din un mugur rodesc 3—4 struguri. E tare bogat roditoare și foarte nobilă. Cereți numai soiul **Nagy-Gábor**, singurul adevărat! Vinul de „Delavre“ alui Nagy Gábor e dulce și tare, trece îndoit cît alte vinuri. De gustare trimite pentru 1 coroașă ori-cui 1 sticlă.

Trimite ori-și-cui — care îmi dă adresa sa, — catalogul meu mare, ilustrat, francat și gratuit, cu descrierea viței și fotografiile ei în colorii. Cere acest catalog instruc-tiv, care dă îndrumări pentru al-toi de viță și pentru punerea de pro-menade de viță (în jurul cărărilor ori prin curtea casei), — dela:

Nagy Gábor, mare proprietar de vii în Koly, cu stație de postă și telegraf și telefon. Scrie românește, ungurește, nemțește. sîrbește ori croatește. (496) 2 4—12

Cel mai ieftin izvor de cumpărare de TOALE PENTRU CAI!

Ca economii să nu mai fie înșelați prin înbieminte mincinoase, și să nu mai risipească banii lor pe nevăzute, pe toale de cai făcute în cutari fabrici cehe din barchet și materie slabă anume gătită, — ne-am hotărît să dăm noi toale de cai de trînicie deosebită, groase, calde ca o bundă, care să mulțumească pe toți!

Prețuri deosebite pentru economii: Țol de cai, mare, lat, domnesc, cu 3 florenți. Cel mai mare și mai fin cu 3 fl. 50 cr. La ori-ce postă să trimite franco. Singurul loc de cumpărare:

Magazinul de toale de cai alui **SOHR** (SOHR-lópekercz széküldési telep) în Somogy-Szall, főtér nr. 13.

Să poate adauge la pachet o foarfecă de tuns vitele original „Rapid“ cu un cușt de rezervă, laolaltă cu 1 fl. 60 cr. Adevărata „Pegoet-Freres“, foarfecă franțuzască de tuns caii, cu 2 fl. 20 cr. adevă cu preț de favoare. (503) 4/5

CORNEL DEMETER apotecar Orăștie,

(497) lîngă bisericile evang. reform. 4—5

Recomand următoarele săpunuri foarte fine cu plăcut miros — și totuși foarte ieftine. Bucata à 14, 20, 24, 30, 40, 60, 80 și 1—1.20 fil.

Dacă voești să fi frumoasă ori frumos — folosește **CREMUL** de mandule benzoe prețul 60 fil. **PUDRA** albă, roza ori creme 1 cor. **SĂPUNUL** de mandula benzoe 70 fil.

Pacheturi originale **!Thea!** Pacheturi originale

Ceylon 20, 40 fil. și 1 cor. Congo 60 fil, Melange 90 fil. și 1 cor. Melange exquisit 1.20, 1.80 și 2.40 fil. Rus. fleur Santky 1.50 fil. Extra thea chineză 3 cor. Toate theurile sunt de calitatea cea mai fină.

Parfeumuri în diferite prețuri — calitate foarte fină. **CASETTE** foarte frumos împodobite cu parfumeuri. Cel mai potrivit cadou pentru Crăciun și Anul nou.

Cărți ieftine pentru popor.

Să pot comanda dela: Tipografia „AURORA“ A. TODORAN, Gherla—Szamosujvár.

- »Amintiri din Grecia«, de Teodor Bulcu, cu preț foarte redus . . . K 0.30
- »Bocete«, adevă cîntări la morți, de I. Pop-Reteganul . . . K 0.80
- »Buchetul«, monolog comic, de Eva . . . K 0.30
- »Cabalistica«, carte de noroc . . . K 0.24
- »Cartea Sf. Antoniu de Padua, cu rugăciuni pe 9 Marți« . . . K 0.30
- »Cartea plugarilor sau povestiri economice despre grădinărit etc.« K 0.50
- »Chiuituri de cari strigă feciorii în joc« . . . K 0.40
- »125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc« . . . K 0.24
- »Codrean, craiul codrului« . . . K 0.16
- »Dialogul țiganului cu sf. Petru la poarta raifului«, de A. Boca K 0.50
- »Doine, lacrimi și suspine«, de A. Boca . . . K 0.16
- »Felicități în proză și poezie«, de G. Simu . . . K 0.40
- »Gruia lui Novac« . . . K 0.20
- »Horia lui Pinteza Viteazul« . . . K 0.12
- »Împărăția țiganilor pe vîrfurile unui plop« . . . K 0.16
- »Locul sătenilor români« . . . K 0.16
- »Leonat cel tînăr«, istorie în versuri . . . K 0.20
- »Lira Sionului sau cîntarea sărbătorilor« . . . K 0.50
- »Minunile P. C. Vergure Maria« . . . K 0.30
- »Nopti de iarnă«, novele de G. Simu . . . K 1.20
- »Novele«, de Vasiliu Ranta-Buticescu . . . K 1—
- »Nu mă uita«, versuri funebre și iertăciuni . . . K 0.50
- »Patimile Dlui nostru Isus Christosd . . . K 0.30
- »Pămîntul fericiților și milosteniile pentru cei morți« . . . K 0.30
- »Povestiri evlavioase sau viața Sfinților . . . K 0.30
- »Pilde și sfaturi pentru popor«, de I. Pop-Reteganul . . . K 0.60
- »Românul în sat și la oaste« . . . K 0.30
- »Sfaturi de aur sau calea cătră fericire«, de A. Boca . . . K 0.50
- »Sf. Antoniu de Padua« . . . K 0.20
- »Starostele, adevă datini dela-nunțile Românilor« . . . K 0.30
- »Sfîrșitul lumii« . . . K 0.16
- »Trandafiri și viorele«, poezii populare de I. Pop-Reteganul . . . K 0.60

Cărți de rugăciuni:

- »Icoana sufletului«, carte de rug. și cînt., de V. Păcaș, frumos legată K 1—
- »Mărgăritarul sufletesc«, carte de rugăciuni și cîntări „ „ K 1—
- »Micul Mărgăritar sufletesc«, carte de rug. „ „ „ K 0.44
- »Mîntuirea sufletului«, carte de rugăciuni „ „ „ K 0.80

Catalog peste toate edițiunile noastre să trimite gratis și franco ori-cui cere.

A să adresa la: Tipografia „Aurora“ A. Todoran, Szamosujvár.

(479) 8—12

să adresează, cine dorește și a procura varietăți autentice de

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

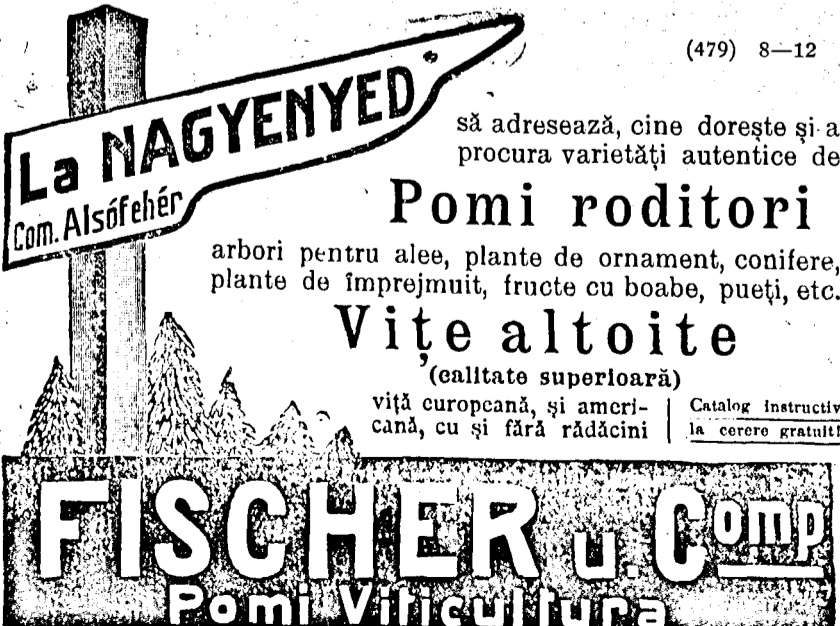
Vite altoite

(calitate superioară)

viță europeană, și americană, cu și fără rădăcini | Catalog instructiv la cerere gratuit!

FISCHER & CO. S. A.

Pomi Viticultură

„AGRICOLA“ societate economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește

6%

interese. Darea după depuneri încă o plătește institutul. — Depuneri până la **2000 cor.** să pot ridica ori-când dela cassă, fără altă înștiințare de mai nainte.

== Cumpără și vinde întregi sau parțelate *moșii*, mari și mici.

== Vinde și cumpără tot felul de *bucate!*

== Mijlocește cumpărări și vânzări de *mașini economice*, produse (rod de tot felul).

== Dă *împrumuturi* de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zalogiri (amanete).

== Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, fie prin postă.

== Dă *avanzuri* (împrumută înainte) pe rodul de *bucate*, pe produse, — iar' în jurul Hunedoarei dă și *împrumuturi* pe vite!

— E întâia bancă, care pe lângă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra și cu *bucate*, ferind poporul de rind de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 12—

Direcțiunea.

≡ Pănură.

La subscrisul să află de vânzare în toată vremea tot felul de pănură: albă, fină, curată, pentru cioareci, și de laibere în culoare cafenie, închisă.

Merg și la târgurile din toate orașele comitatului Hunedoarei!

Locuința mea: în Orăștie Str. Sacului 11. (462) 9—10

Toma Bălaciu
negustor de pănuri.

Cine dorește călătorie
— bună și iute —

— de plăcere

in
6 zile
la **America**

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG

Raboisen 30.

(325) 23—26

Ce este Electro-Vitalizerul?

Mulți văd acest anunț fără să-l cetească, multă lume privește anunțurile cu nepăsare, simțind un fel de frică de tot ce este nou. Și totuși a trecut de mult vremea, cînd să credea că un lucru bun nu are lipsă de reclamă. Inzadar vom avea lucruri bune, dacă nu le vom face cunoscute publicului! Noi publicăm zilnic, izbînzile minunate ajunse de aparatul Electro-Vitalizer, căci zilnic crește numărul credincioșilor acestei vindecări și totuși sunt încă mulți suferinzi, cari nu au auzit de acest aparat și nu-l folosesc. — *Slăbiciunea generală nervoasă, slăbiciunea sexuală, bolile reumatice, bolile nervoase de stomac și de inimă, nevrăgile, durerile de cap și de spate, vîjăiala în urechi precum și semnele neurasteniei și isteriei*, să vindecă mai natural cu ajutorul electricității. Cerind pe o carte postală institutului nostru, primiți *gratis și franco* o carte frumos ilustrată în care găsiți descrierile tuturor boalelor, care să pot vindeca bine cu acest metod și succesele de până acum cu aparatul „ELECTRO-VITALIZER“.

Institutul de ord. medicală ELECTRO-VITALIZER
BUDAPESTA, Károly körut 2., félemel. 51.

Serisoare de mulțumire.

Ion Ilie, zidar **Ilteu** (Arad m.) scrie la 28 Aug. 1909: Dle Doctor! Cu bucurie vestesc, că durerile mele din jurul inimii au perit, după folosirea de 6 luni a aparatului Electro-Vitalizer. Scaunul mi-s'a regulat, mersul mi-s'a înlesnit, pot călători pe jos, cu trăsura, cu bicicleta; am început iarăși lucrul zidăritului, pot să mă odihnesc bine, ceea-ce odinioară perdusem în total, nu mai sunt vecinic iritat, nici am spaimă ca mai nainte. Pot să documentez oricui mi-s'ar adresa, cele spuse mai sus.

Cupon pentru carte gratis! Tao-1 și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“
Budapest IV. Károly k. 2. félemel. 51.

Rog a-'mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele.....

Comuna și posta.....

(514) 2—2

ATENȚIUNE
proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepinaria Domeniului românesc din Bobâlna (lingă Orăștie), proprietatea dlui dep. **Dr. Aurel Vlad.**

Altoii sunt splendid dezvoltăți și deprinși cu clima noastră ardelenască. — Să află de vânzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Italian	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	» » » » » » » »	200 »
Ezerjó	» » » » » » » »	200 »
Furmint sau Schmiger	» » » » » » » »	200 »
Lampău (Musztos fehér)	» » » » » » » »	200 »
Rulender	» » » » » » » »	200 »
Jordovan sau Gornisch	» » » » » » » »	220 »
Grasă	» » » » » » » »	220 »
Specii mestecate	» » » » » » » »	180 »

Specii de vin și de masă:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	220 cor.
Chasla Ruge	» » » » » » » »	220 »
Madelaine Royale	» » » » » » » »	220 »
Muscat Ottonel	» » » » » » » »	220 »
Pasatutti	» » » » » » » »	220 »

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Burgunder mare	» » » » » » » »	200 »
Oporto	» » » » » » » »	200 »
Altoi de clasa II. speciile de sus	» » » » » » » »	80 »

Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10—16 cor. — Viță americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobâlna“

(471) 11—32

(propr. dlui dep. Dr. A. Vlad)
Bâbolna u. p. Szászváros.

„CRIȘANA“
institut de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

== Filială în Hălmagiu. ==

Anul fondării 1890.

Capital social 200.000 cor.
Fonduri proprii peste . 150.000 cor.
Depuneri peste 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu **5%**. Darea după interese o plătește institutul. Să replătesc, după starea cassei, sume cit de mari și fără abzicere și fără a să computa porto la retrimetere. La dorință, să trimet cecuri postale, prin cari expediția banilor la bancă să face fără spese.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipotecară, obligațiuni și pe efecte, în condițiuni favorabile. — Împrumuturi urgente de ori-ce natură să rezolvează încă în ziua în care să cer.

Informațiuni mai detaliate să dau bucuros.

(513) 3—10

Direcțiunea.